

pracovat kritika překladů, ale až budou dosti jemně zpracovány, bude možno jich užít k „laboratornímu“ ověření některých divadelních vlastností vybraných dramatických textů nebo k řešení některých sporných teoretických otázek.

Vedle objektivních stránek — snadná vyslovitelnost a srozumitelnost — má mluvnost také svůj aspekt historický: záleží na vývojovém stavu jazyka, zvláště jeho konverzačního stylu, které prostředky se cítí jako „nemluvné“. V době mezi dvěma světovými válkami šlo v divadelních překladech hlavně o to, aby se jazyk zbavil prostředků starého knižního stylu, které v původním dramatu byly na ústupu již počátkem století: přechodníky, záporové genitivy, infinitivy na -ti apod. Jak prudce se u nás v posledním půlstoletí vyvíjel nejen jazyk, ale i obsah dialogu, bylo patrné např. při retrospektivním uvádění českých filmů z dvacátých let: jejich titulky působily svým patosem téměř parodisticky.

2. STYLIZACE DIVADELNÍ ŘEČI

Jevištní řeč se odlišuje — v některých kulturních epochách více, v jiných méně — od běžné řeči v každodenním užití a tato stylizace je jedna z konvencí divadla. To, že se užívá jevištní výslovnosti, signalizuje, že se před námi odehrává divadelní dialog, podobně jako rampa a opona sdělují, že prostor za nimi tvoří fiktivní dějiště hry. Obojí znamená divadlo.

Že hovorový jazyk je v divadelním dialogu stylizován, je zjevné; zkušenosti divadelních pracovníků v tomto směru shrnul J. V. Bečka: „Proto pozorujeme v dramatech zajímavé posouvání funkčních vrstev. Postavy v dramatech nemluví slangem, hantýrkou nebo jazykem vulgárním, nýbrž jejich jazyk je zjemněn do tónů jazyka